

Güney Asya'da Güncel Güvenlik Zorlukları: Bağlamsal Bir Analiz

Md. Nazmul ISLAM*



“Asya kıtası sayısız krizler ve çatışmalarla çevrilidir.”

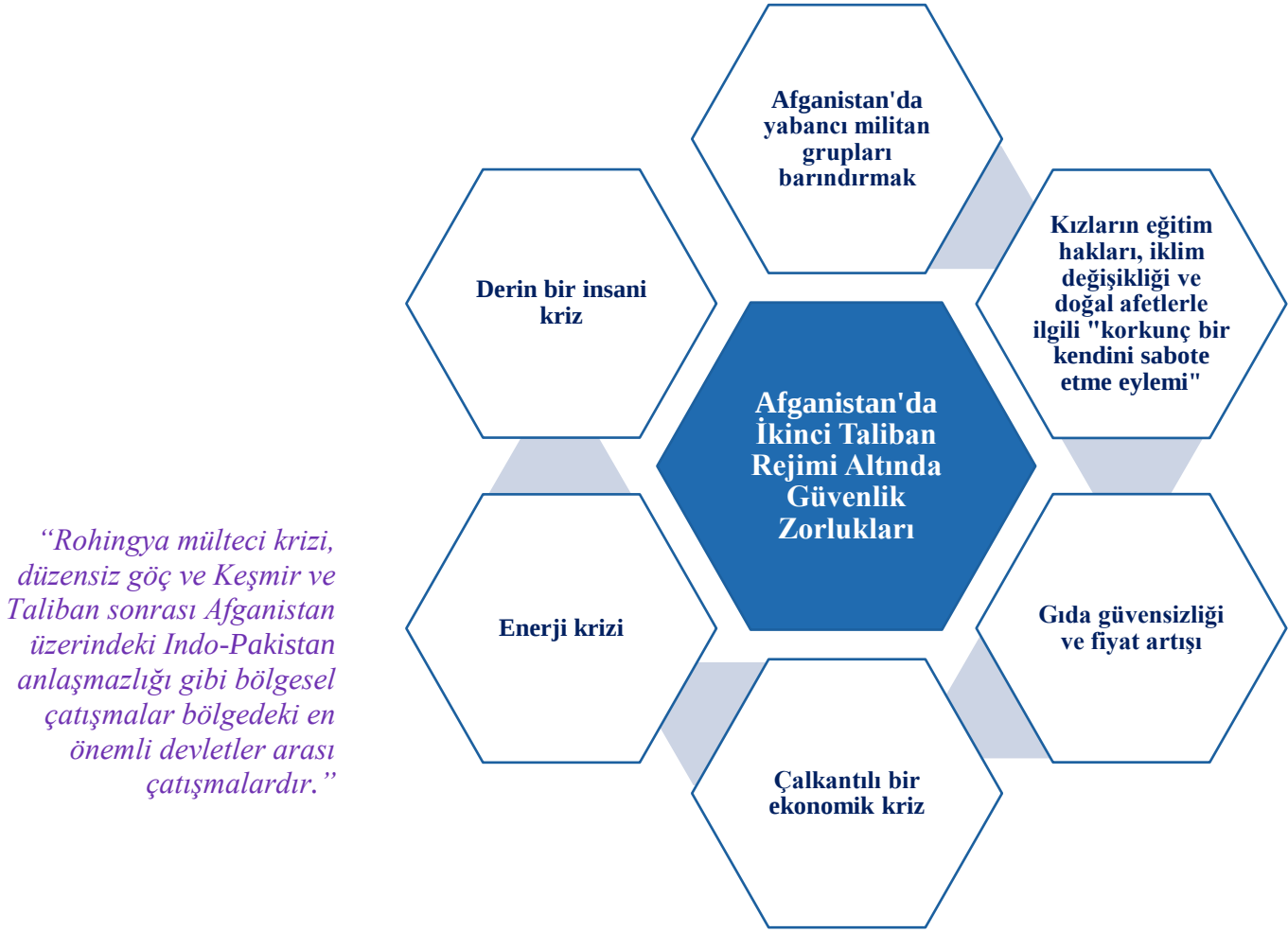
Asya kıtası sayısız krizler ve çatışmalarla çevrilidir. Rohingya mültecisi krizi, düzensiz göç ve Keşmir ve Taliban sonrası Afganistan üzerindeki Indo-Pakistan anlaşmazlığı gibi bölgesel çatışmalar bölgedeki en önemli devletler arası çatışmalardır. Bölgedeki diğer muharebelerin neredeyse tamamı, çevredeki bölge için önemli etkileri olmasına rağmen, tek tek devletler içinde yapılmaktadır. Bunlar, Asya başta olmak üzere, Afganistan'ın çöküşünün Pakistan üzerindeki etkileri ve Sindh'deki Sindhiler ile Muhacirler arasındaki anlaşmazlıktır. Bu sorunların her ikisinin de kökleri Afganistan'dadır. Keşmir ve Pencap'taki ayrılıkçı isyanlar, Hindistan'da meydana gelen iç çatışmalara iki örnektir. Diğer iç çatışmalar belirli bölgelerde kök salıyor, Hindistan ayrıca Hindular ve Müslümanlar arasındaki dini gerilimlerin yanı sıra kast temelli anlaşmazlıklarla da uğraşıyor. Chakma tepe kabilesinin Bangladeş'teki Chittagong Tepe Yolları'na (CTY) göçü, şu anda ülke içinde yaşanan en önemli mücadeledir. Sri Lanka'daki birincil çatışma özellikle kanlı ve kökenleri ülkenin son yıllardaki uzun süreli ekonomik gerilemesine kadar krizine dayanmaktadır.

Afganistan ve Asya'da İkinci Taliban Döneminde Güvenlik Zorlukları

Afganistan'daki ikinci Taliban döneminin oluşturduğu güvenlik tehditlerine ve bunun Asya üzerindeki etkilerine geçmeden önce yanıtlanması gereken bazı ağır sorular vardır. Taliban'ın 2021'de Afganistan'ı ele geçirmesinden sonra, dünyanın en kötü savaşının gergin bir sükûnete dönüşmesi kaçınılmazdı. Batılı sesler, Taliban'ın yabancı militanlara güvenli bir sığınak sağladığını ve belki de Afgan topraklarını diğer ülkelere yönelik terörist saldırılar için bir fırlatma rampası olarak kullanabileceğini iddia etmekte ısrar ediyor. El Kaide'nin son ölümüne kadar lideri olan Eymen El Zevahiri de böyle bir figür. Yakın zamanda “ABD El Kaide komutanı Ayman Al-Zawahiri'yi öldüren İHA ve SİHA saldırısı, Taliban'ın yetersizliğini veya motivasyon eksikliğini- ya da belki her ikisini- El Kaide ile ayrılmaya dünya toplumunun dikkatine itti.”¹

* Md. Nazmul Islam, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (AYBU) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü ile Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Enstitüsünde (ULİSA) Dr. Öğr. Üyesi ve Türkiye, Asya ve Hint Pasifik Çalışmaları Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Bu arada, bölgesel aktörler ve Afganistan'ın komşuları, Taliban ile müzakereleri başlatmaya çalıştı. Pakistan, İran, Çin ve Rusya da dahil olmak üzere diğer ülkeler, Taliban yönetimini yasal olarak tanımasalar da mevcut rejimle diyalogu sürdürmek için büyükelçiliklerini açık tuttular. Bununla birlikte, Taliban'ın devralması, Afganistan'ın komşu ülkelerindeki güvenlik durumu üzerinde ciddi bir etkiye sahip oldu. Afgan Taliban'ına bağlı ve Pakistan'da Taliban tarzı, şeriat uyumlu bir devlet yaratma arayışında binlerce Pakistanlının ölümünden sorumlu isyancı grup Tehrik-e-Taliban Pakistan (TTP), faaliyetlerini artırmaktadır. Taliban'ın en yakın müttefiki Pakistan'a ek yük bindirmektedir (Islam, 2022)ⁱⁱ.



Şekil 01: Afganistan'daki İkinci Taliban Rejimi Altında Güvenlik Sorunları (Yazar Tarafından Hazırlanmıştır)

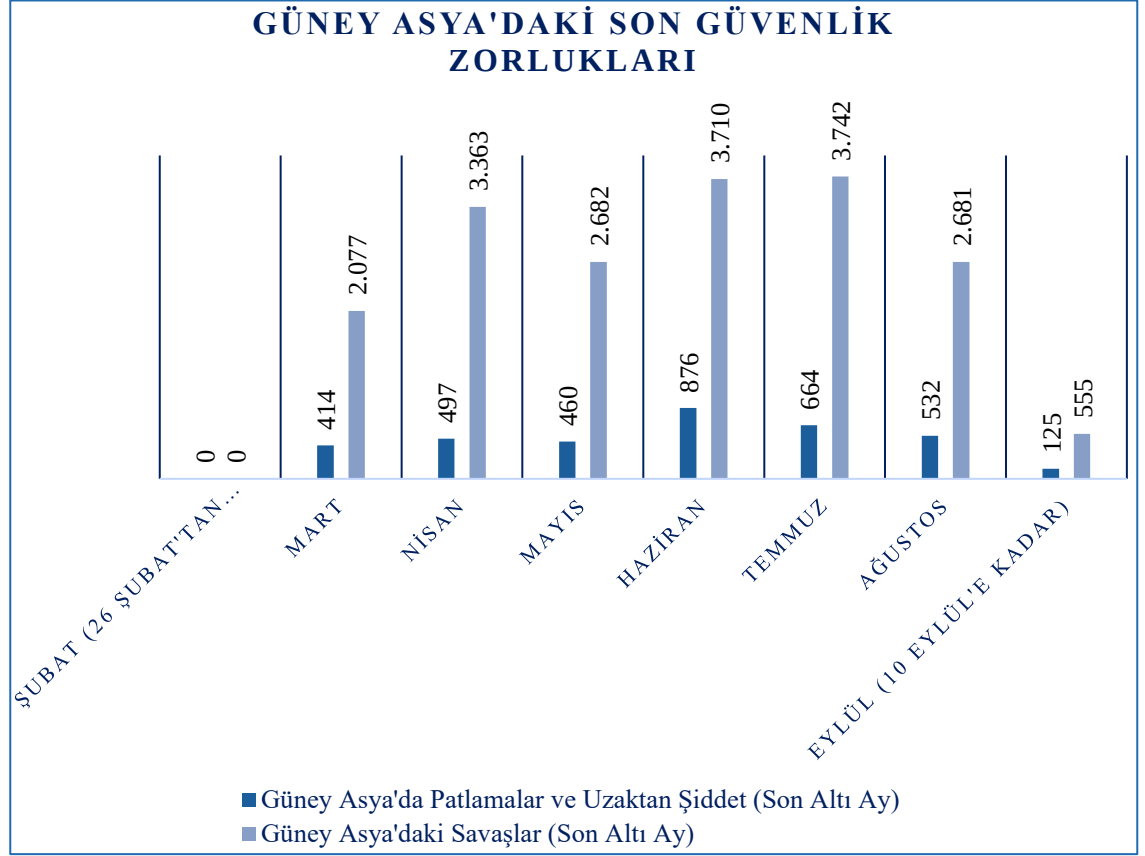
Güvenlik zorluklarının yanı sıra, Taliban'ın Afganistan'daki liderliği zaten vahim bir insani krizi daha da kötüleştirdi. Milyonlarca Afgan gelirlerinin düştüğünü, nakit rezervlerinin azaldığını ve bunun sonucunda gıda fiyatlarının fırladığını gördü.

Güney Asya'daki Son Güvenlik Zorlukları

Güney Asya'da yaşanan son olaylar ışığında Pakistan, Afganistan, Sri Lanka, Hindistan ve Bangladeş ülkelerinin hepsinin korkunç bir krizin pençesinde olduğu açıktır. Pakistan hükümet güçleri, Hayber Pakhtunkhwa eyaletinde Tehreek-i-Taliban Pakistan (TTP) ve muhtemelen diğer silahlı gruplarla savaştı. Şiddet devam etmesine rağmen, Pakistan'daki Taliban ve Pakistan devlet askerleri ateşkes anlaşmasının şartlarına bağlı kaldılar (Şafak, 2022, Islam, 2022). Bu devam ederken, Belucistan'da güvenlik güçlerine ve sivillere yönelik saldırılardan Beluç ayrılıkçıları sorumluyken, Pencap'ta yerel siyasi liderler kimliği belirsiz saldırganlar tarafından suikasta uğradı. Hindistan'ın bakış açısından, Naksal-Maocu militanlar sürekli olarak sivillere saldırdı ve Kızıl Koridor'da devlet yetkilileriyle şiddetli çatışmalara katıldı. Buna ek olarak, Hindistan'ın Chhattisgarh semtinde isyancılar polis muhbiri olduklarını düşündükleri insanları öldürdüler ve polis askerlerine yönelik malzeme dolu bir yolcu otobüsünü yağmaladılar. Sri Lanka'daki kilit protesto organizatörlerini tutuklamak hükümet karşıtı gösteri faaliyetlerini yavaşlatırken, bu diğer ülkelerde olmadı. Birleşmiş Milletler (BM), ülke hala gıda ve yakıt kıtlığı nedeniyle mücadele ettiği için daha fazla hesap verebilirlik ve kapsamlı kurumsal reformlar için bir talep yayınladı (OHCHR, 2022). Hemen hemen aynı

nedenle, Bangladeş'te Bangladeş Milliyetçi Partisi'nin (BNP) düzenlediği gösteriler düzenlendi. Bangladeş'teki muhalefet partisi, ülkenin artan maliyetleri ve enflasyonundan iktidardaki Bangladeş Awami Ligi'ni (AL) sorumlu tutmaktadır (Dhaka Tribune, 2022)ⁱⁱⁱ.

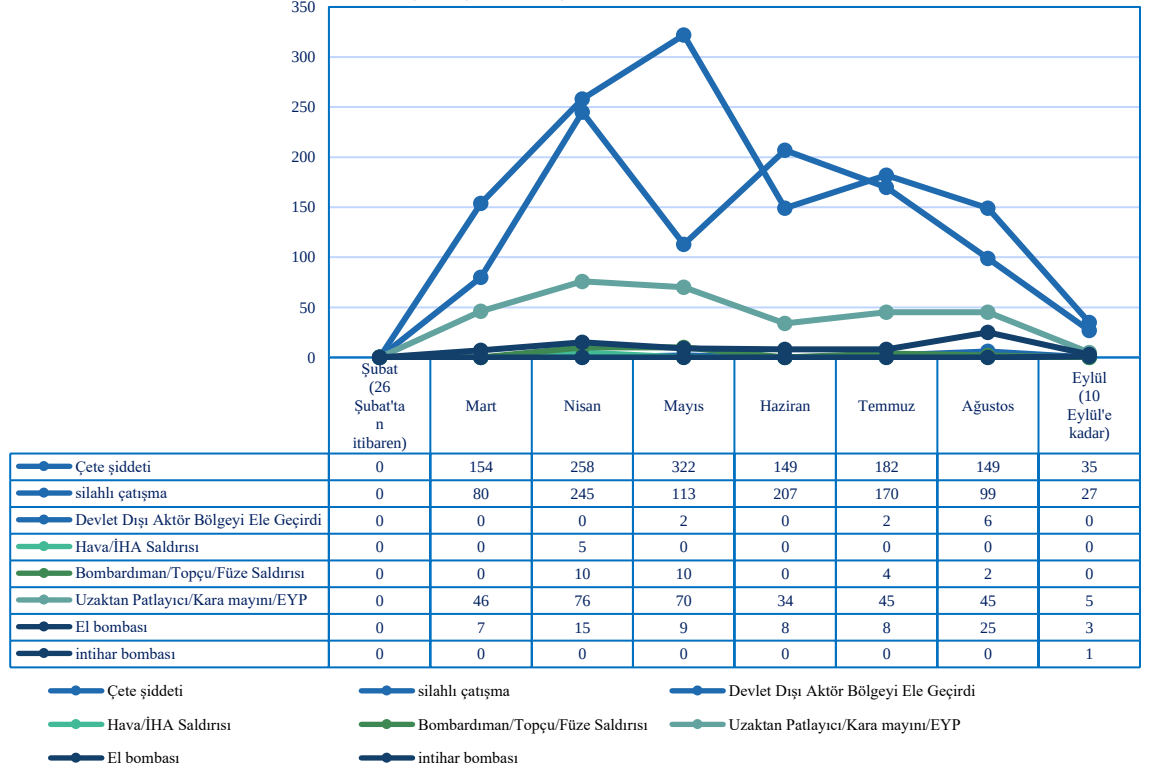
Bununla birlikte, aşağıdaki şekil, son altı ay içinde Güney Asya'da meydana gelen en son güvenlik zorluklarını ve olaylarını göstermektedir. Bu bilgi, Silahlı Çatışma Yeri ve Olay Verileri Projesi'nden (ACLED) gelen verilerin analizi yoluyla elde edildi. Görüntü ayrıca bu oluşumların birbirine bağlı doğasını da göstermektedir.



Şekil 02: Güney Asya'daki Son Güvenlik Sorunları (Yazar Tarafından Hazırlanmıştır ve Derlenmiştir)
Kaynak: ACLED, 2022

“Bölgedeki diğer muharebelerin neredeyse tamamı, çevredeki bölge için önemli etkileri olmasına rağmen, tek tek devletler içinde yapılmaktadır.”

Güney Asya'da Siyasi Şiddet



Şekil 03: Güney Asya'da Siyasi Şiddet (Yazar Tarafından Hazırlanmıştır ve Derlenmiştir)
Kaynak: ACLED, 2022

“Güvenlik zorluklarının yanı sıra, Taliban'ın Afganistan'daki liderliği zaten vahim bir insani krizi daha da kötüleştirdi.”

Sert Güvenlik İçeriği

Güney Asya

- Afganistan, Taliban ve güvenlik sonrası gerçek
- Rohingya Mülteci Krizi
- Pakistan'da mezhepsel şiddet
- Hindistan-Pakistan Keşmir anlaşmazlığı

Güney Asya'daki Güvenlik Zorluklarıyla İlgili Son İçerikler

Yumuşak Güvenlik İçeriği

- . Düzensiz göçün önlenmesi
- . İklim değişikliği
- . Yoksulluğun azaltılması
- . Kıtlığın acil durumları
- . Hızlı sürdürülemez kentleşme
- COVID-19 gibi halk sağlığı krizleri
- . Gıda güvensizliği
- . Asya'da, özellikle Hindistan'da vatandaşlı ve kayıt tartışmaları üzerine İslamofobi

Tablo 01: Asya'daki Güvenlik Zorluklarıyla İlgili Son İçerikler (Yazar Tarafından Hazırlanmıştır ve Derlenmiştir)



Endnotes

- ⁱ Hameed Hakimi and Gareth Price. (August 15,2022). Afghanistan: One year of Taliban rule. Available at <https://www.chathamhouse.org/2022/08/afghanistan-one-year-taliban-rule>
- ⁱⁱ Islam, Md. Nazmul. (2022. *Assessing the Role of the United Nations in Asia Today*. Foundation for Political, Economic and Social Research, September 2022, no: 83.
- ⁱⁱⁱ Dhaka Tribune. (August 17, 2022). BNP blames corruption for soaring prices of essentials. Available at <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/2022/08/17/bnp-blames-corruption-for-soaring-prices-of-essentials>